

Юридичні науки

УДК 349.412

Іпатенко Юлія Юріївна

студент

Національного юридичного університету іменні Ярослава Мудрого

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ НАДАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ

***Анотація.** У даній статті досліджено питання надання земельних ділянок військовослужбовцям. Розглянуто набуття права власності законодавством України. З'ясовано структурну змістову категорії право власності. Виокремлено особливості надання земельних ділянок пільговій категорії осіб – військовослужбовцям.*

***Ключові слова:** земельні ділянки, право власності, військовослужбовці, пільги.*

Постановка проблеми. Правові проблеми стосово надання земельних ділянок військовослужбовцям є актуальними у даний час, чинне земельне законодавство неповно врегульовує відносини в сфері землекористування та землеволодіння щодо пільгової категорії осіб – військовослужбовців.

Виклад основного матеріалу. Власність – всеосяжне, виняткове, абсолютне володіння речами, іншими благами, що виражає через відповідні суб'єктивні права прямий зв'язок з річчю, іншим благом.

Власність є ставлення людини або об'єднання людей до речі; виробниче (економічне) відношення між людьми (об'єднаннями людей) з приводу речі; соціальне відношення, пов'язане з приналежністю та впровадженням речей певними соціальними групами людей; юридичне

відношення. Власність відноситься до основи життєдіяльності людей, багато в чому визначає саму основу та можливості розвитку суспільства, його модернізацію, задоволення потреб суспільства, прав та інтересів людей.

Так, суспільні відносини власності на землю складають основу не тільки земельних відносин, а й багатьох економічних та соціальних відносин у суспільстві й державі. В силу унікальних властивостей землі та її особливого суспільного значення правове регулювання відносин власності на земельні ділянки відрізняється істотними особливостями у порівнянні з іншими видами майна.

Право власності на землю традиційно розглядається в об'єктивному та суб'єктивному значеннях. Право власності в об'єктивному сенсі становить міжгалузевий, комплексний інститут конституційного, цивільного та земельного права, що включає сукупність правових норм, що регулюють відносини власності на землю, що визначають способи і межі здійснення права власності на землю, підстави його виникнення, зміни та припинення [4, с. 170-172]. У суб'єктивному сенсі право власності на землю розуміється як сукупність прав та обов'язків власника земельної ділянки по здійсненню їм наділених законом правомочностей щодо належного йому земельної ділянки - володіння, користування та розпорядження [5, с. 145].

Володіння це юридично забезпечена можливість господарського панування власника над річчю, ставлення до неї як до своєї [5].

Користування землею – це можливість використовувати її корисні властивості: вирощувати сільськогосподарську продукцію, розміщувати споруди [5]. У земельних правовідносинах елементи володіння і користування, як правило, збігаються, їх поняття ототожнюються. Володіння земельною ділянкою передбачає одночасно і користування, хоча у законі в ряді випадків ці терміни вживаються в самостійних значеннях, наприклад, довічне успадковане володіння, постійне

(безстрокове) користування. Але абсолютно очевидно, що довічне успадковане володіння землею без фактичного користування - це нісенітниця. Більш того, якщо особа, яка отримала земельну ділянку, наприклад, для житлового чи іншого будівництва або для ведення селянського господарства, не користується ним за призначенням протягом певного часу, визначеному законом, то земельна ділянка може бути у нього вилучено.

Розпорядження - це можливість для власника визначати юридичну долю земельної ділянки. Він має право відчужувати земельну ділянку у власність іншим особам, зокрема дарувати, продавати, обмінювати, заповідати тощо [3]. Розпорядження включає також право власника на знищення речі, але окрім землі. Право розпорядження невіддільне від права власності, якщо саме воно продовжує існувати [6, с. 156-159].

Відповідно до ст. 14 Конституції України передбачено, що земля є основним національним багатством, яка перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. Це право набувається та реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону [1]. Надання земельної ділянки - найбільш поширена та типова підстава виникнення прав на землю у військовослужбовців та членів їх сімей, хоча воно й не є єдиним у даних суб'єктів землекористування. Необхідно відзначити, що у зв'язку з переходом до ринкової економіки нашої держави відбулося розширення переліку підстав виникнення прав на землю. Відповідно скоротилась кількість адміністративних актів, на підставі яких виникають права на землю, при цьому залишаються переважаючими підставами виникнення таких прав, тому це лише відносне скорочення таких підстав.

Слід зазначити, що законодавство стосовно порядку надання землі змінювалось, але залишається колізійним. В сучасних умовах важливим стає дотримання принципу забезпечення доступності землі при її наданні

військовослужбовцям та членам їх сімей. Проблема відсутності відкритого доступу до придбання земельних ділянок виходить за рамки житлової проблеми [7, с. 100-102].

Законодавством України передбачено систему пільг для учасників бойових дій та осіб, прирівняних до них, зокрема це стосується і надання земельних ділянок.

Відповідно до пункту 14 статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» передбачено, що учасникам бойових дій надаються, серед інших, такі пільги: першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва [3].

Надання у власність земельних ділянок здійснюється у порядку, визначеному статтею 118 Земельного кодексу України, за умови, що учасник бойових дій не скористався своїм правом на безоплатне отримання у власність земельної ділянки та надав відповідний документ, що посвідчує його участь в антитерористичній операції (посвідчення, довідка).

Існують певні категорії отримання земель військовослужбовцями, у тому числі на безоплатній основі: для ведення садівництва – не більше 0,12 га; для ведення особистого селянського господарства – не більше 2 га; для будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах – не більше 0,25 га, в селищах – не більше 0,15 га, в містах – не більше 0,10 га; для індивідуального дачного будівництва – не більше 0,10 га [2].

Бажаючі реалізувати своє законне право перш за все повинні подати клопотання щодо відведення земельної ділянки до відповідного органу, який у місячний термін розглядає клопотання щодо дозволу або відхилення такого клопотання. Після отримання військовослужбовцями позитивного результату від відповідних органів виникає необхідність у

розробці проекту землеустрою. Такий проект розробляється спеціалістами на замовлення громадянина, при цьому він повинен бути погоджений з територіальним органом Держгеокадастру, а у разі необхідності з структурними підрозділами районних державних адміністрацій у сфері містобудування та архітектури відповідно до статті 186-1 Земельного кодексу України. При цьому земельна ділянка підлягає обов'язковій реєстрації у Державному земельному кадастрі. А ось право власності на земельну ділянку виникає вже з моменту державної реєстрації прав, що передбачено ст. 125 та 126 Земельного кодексу України [2].

Висновок. Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що право власності на землю – сукупність юридичних норм, що регулюють право володіння, право користування та право розпорядження землею її власником на свій розсуд в межах, встановлених законом, це об'єктивне право власності всіх суб'єктів прав на землю.

У суб'єктивному плані право власності на землю – право конкретного суб'єкта на певну земельну ділянку, набуту у встановленому законом порядку і виділену на місцевості відповідними межовими знаками. Поняття суб'єктивного права власності на землю можна сформулювати як закріплені цивільним та земельним законодавством права щодо володіння, користування і розпорядження землею її власником на свій розсуд в межах, що допускаються чинним законом.

Відповідно до законодавства України певна категорія осіб мають права на отримання земельних ділянок у приватну власність шляхом безоплатної приватизації. Так, військовослужбовці мають таке право та відповідно до законодавства повинні пройти загальний алгоритм процедурних дій для отримання земельної ділянки. Головною проблемою є те, що законодавством не врегульовано належним чином питання стосовно відведення земельних ділянок військовослужбовцями, тому виникає

необхідність всебічного дослідження та внесення змін до чинного законодавства щодо ширшого змісту прав для даної категорії осіб.

Література

1. Закон України: Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Закон України: Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
3. Закон України: Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту № 3551-XII від 22.10.1993 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 45, ст.425. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
4. Шевченко Я.М. Питання права власності (коментар до Конституції України). [Текст] // Кодифікація приватного (цивільного) права України / за ред. А. Довгєрта. – К., 2000. - С. 170–174.
5. Спасибо-Фатєєва І. Форми права власності. [Текст] // Вісник Академії правових наук України. – 2009. - № 3. – С. 145-154.
6. Агафонов В. Б. Земельное право: учебник для бакалавров / отв. ред. Н. Г. Жаворонкова, О. А. Романова. – М.: Проспект, 2014. 352 с.
7. Воробйова Т. Правові форми використання земельних ділянок для вирощування кормів для худоби. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 9. С. 98–102.